

LIBRIS

We know
books

This publication has been supported by
the Ministry of Culture of the Czech Republic

Acest volum a fost publicat cu sprijinul
Ministerului Culturii din Republica Cehă

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, Sector 6
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.librariacikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Praga la plural : antologie de povestiri ale scriitorilor cehi
despre Praga / ed.: Radim Kopáč, Jakub Šofar ; trad. din
lb. cehă de Maria Mădălina Mihai. - București : Eikon, 2024**
ISBN 978-606-49-1286-2

I. Kopáč, Radim (ed.)
II. Šofar Jakub (ed.)
III. Mihai, Maria-Mădălina (trad.)
821.162.3

DTP: Mihăiță Stroe

Coperta și coperta seriei: Rora Paliga

Editor: Valentin Ajder

Radim Kopáč (ed.)
Jakub Šofar (ed.)

PRAGA la plural

antologie de povestiri
ale scriitorilor cehi
despre Praga

Traducere din limba cehă
de Maria Mădălina Mihai

E I K O N

București, 2024

Acosta este al patrulea volum al seriei de noi traduceri
din opera lui Karel Čapek coordonată de Sorin Paliga.

În aceeași serie au apărut în anul 2024:

Război cu salamandrele

Fabrica de absolut

Krakatit

CUPRINS

Cele douăzeci și cinci de degete ale Pragăi.....	9
de Radim Kopáč	
Mică oprire la Poarta Neagră.....	15
de Josef Kajetán Tyl	
Vltava.....	23
de Karolina Světlá	
O plimbare pe podul Carol.....	31
de Jan Neruda	
Cum a fost introdus consumul de ceai la Praga.....	37
de Karel Ladislav Kukla	
Praga. Descriere optimistă a orașului în patru tablouri.....	49
de Gustav Meyrink	
Madona de rău augur. Scurt roman fantastic din Orașul Vechi.....	61
de Jiří Karásek din Lvovce	
Fantoma orașului evreiesc.....	79
de Paul Leppin	
O poveste cu un colac de salvare pentru sinucideri.....	87
de Jaroslav Hašek	

Coliba Otrăvită, dansând cu un cadavru.....	91
de Egon Ervín Kisch	
Visul.....	99
de Jaroslav Durych	
Cuponul.....	109
de Karel Čapek	
Bărbatul cu pene.....	121
de Jan Weiss	
Praga, dimineața zilei de 15 martie 1939.....	133
de Milena Jesenská	
Bio Minuta.....	141
de František Hrubín	
Lumea lui Kafka.....	151
de Bohumil Hrabal	
Harta stelară a vieții de zi cu zi din Malá Strana.....	167
de Jindřiška Smetanová	
O poveste babiloniană.....	173
de Josef Škvorecký	
O groază de bani.....	201
de Jan Zábřana	
Secretul de pe podul Carol.....	231
de Roman Ráž	

Poveste din Malá Strana. Pentru Zdenka.....	241
de Edgar Dutka	
Iubirea.....	251
de Tereza Boučková	
Într-o după-amiază.....	261
de Emil Hakl	
Noaptea.....	275
de Václav Kahuda	
Pruncul Iisus din Praga.....	303
de Miloš Urban	
Primul simbol erotic al Boemiei.....	315
de Hana Pachtová	

Maestrul Ladislav Šaloun lucrând la sculptura monumentului Hus pentru
Piața Orașului Vechi din Praga

(Fotografie anonimă, revista *Světlozor*, 1911, vol. 8, nr. 30, copertă)

Cele douăzeci și cinci de degete ale Pragăi

de Radim Kopáč

1. **Josef Kajetán Tyl** (1808-1856): Textierul imnului național vizitând centrul secular al prostituției pragheze; beat de puncti, cu o brunetă și o blondă lângă el și, în norii joși de deasupra capului, atârănându-i sabia lui Damocles, cea a moralității stricte, desigur, nu doar a Renașterii Naționale.
2. **Karolina Světlá** (1830-1899): Cerul negru plin de ploaie, apa din râu crescând dramatic, pagubele materiale urcând dealul până la poarta castelului; iar ca revers – solidaritatea oamenilor, străngeri de mâini, botezul unei bărcuțe – și perspectiva că, într-o zi, aici va fi un baraj...
3. **Jan Neruda** (1834-1891): un foiletonist morocănos¹ care îi dojenește pe iezuiți, un exercițiu împotriva Sfântului Ighnațiu, lovitura furioasă a unei monede care are, bineînțeles, reversul ei; o simplă documentare a vremurilor sau o critică prevăzătoare a oricărei toxicități religioase?
4. **Karel Ladislav Kukla** (1863-1930): faimosul și infamul 1848: cafeneaua lui Braithut ca centru al rezistenței

¹ Joc de cuvinte intraductibil. Adj. „nerudný”, asemănător cu numele scriitorului Neruda, înseamnă posac, ursuz, morocănos.

- studentești și anarhistul rus Bakunin ca sfântul protector al culturii ceaiului în Boemia; nu de fiecare dată un rus a venit la noi cu o amenințare și a lăsat în urmă pământul pârjolit...
5. **Gustav Meyrink** (1868-1932): un praghez de origine germană, de nerecunoscut de data aceasta: fără misticism, lumi paralele sau glume cabalistice, ci cu o glumă ingenioasă, o satiră convingătoare, o ironie și mai convingătoare - și, firește, culminând cu sensul cel mai profund.
 6. **Jiří Karásek din Lvovice** (1871-1951): decorul parcă desprins din Edgar Allan Poe: vederea unei madone cu un copil ucis, un blestem oribil care se abate asupra vieților celor atrași la întâmplare de soartă și o dragoste profund tragică pentru tot ceea ce a fost - și, irevocabil, a trecut.
 7. **Paul Leppin** (1878-1945): o altă bijuterie a literaturii germane pragheze: un bordel murdar în pragul demolării - și la fereastră regina sa, o amantă ca una la o mie, una la un milion; și, totuși, nici pentru ea, pe semaforul viitorului nu strălucește altceva decât lumina cea mai înaltă.
 8. **Jaroslav Hašek** (1883-1923): o glumă cu birocrăți, o plimbare pe spinarea unor formalități și formalisme absurde și încă și mai absurde; răspunsul la întrebarea ce trebuie să faci atunci când un om se înecă într-un râu se află la „cel mai apropiat jandarm” - dar cel mai devreme după trei zile.
 9. **Egon Ervín Kisch** (1885-1948): Literatura germană din Praga pentru a treia oară: „Un reporter furios” aflat în recunoaștere la cea mai veche cârciumă din Praga, unde reprezentanții lumii interlope se bucurau de o vizită de bun gust, întărită

- de prezența instituțiilor din apropiere: un spital, un azil de nebuni, o morgă.
10. **Jaroslav Durych** (1886-1962): un erou neliniștit într-o călătorie prin oboesală, vise, confuzie în timp și spațiu; un portret meticolos al unui individ care se simte acasă atât în trecut, cât și în prezent: un om care vede cum cea mai apropiată lume a sa a fost pur și simplu depășită de vreme...
 11. **Karel Čapek** (1890-1938): un ochi ascuțit pentru detalii, plus o analiză amănunțită în care balanța se schimbă treptat; un realist pe calea evoluției spre umanism, în care îmbrățișarea persoanei iubite este, în cele din urmă, o îmbrățișare a adevărului și a dragostei pe o planetă verde (nicidecum albastră).
 12. **Jan Weiss** (1892-1972): cine lipsește din triada globală alături de Superman și Căpitanul America - adevăratul Om cu aripi ceh, fantoma din Libeň, teroarea naziștilor din Al Doilea Război Mondial și a colaboratorilor cehi; numai că a fost vorba despre o legendă urbană în care dorința este părintele gândirii...
 13. **Milena Jesenská** (1896-1944): Un mozaic dintr-o zi importantă din istoria Cehoslovaciei, compus cu telescopul și lupa la îndemână; jurnalism de tip transpersonal și atemporal, care are la numitor știința că lucrurile mari se întâmplă întotdeauna „pe neașteptate și deodată”.
 14. **František Hrubín** (1910-1971): Ceea ce a fost nu mai este; ultimele minute ale unui organism, ultimele clipe ale unui trup, stins într-un timp nefavorabil din punct de vedere istoric; și la aceasta se adaugă o mare de tristețe, regret, nostalgie; și, pe deasupra, știința că autorul a vorbit cu entuziasm suveran și în proză.

15. **Bohumil Hrabal** (1914-1997): Variațiuni pe coarda kafkiană; negru și grotesc, delirant și total nerealist; un vis care crește din realitate, realitatea care cade prin propria greutate în vis; existențialismul care se antrenează cu haltera poetismului.
16. **Jindřiška Smetanová** (1923-2012): Cea care și-a dorit dintotdeauna să-și „facă patul de trandafiri sub ceruri”, desenează brusc sfârșitul unei epoci și începutul unei „lumi noi și frumoase”; în loc de un pelerinaj din Orașul Mic spre stele, ea merge direct în burta bestiei.
17. **Josef Škvorecký** (1924-2012): O confuzie de limbi în Praga postbelică; acolo unde până nu demult cadavrele putrezeau în ruine, gazdele se întâlnesc cu oaspeții: pasiunea, alimentată de naivitate și disperare, versus responsabilitatea pentru trecut, prezent și viitor.
18. **Jan Zábřana** (1931-1984): O relatare fără perdea a bucuriilor și necazurilor unui om care a avut dintr-o dată „o grămadă de bani” în buzunar; schița unei epoci concrete și al unui tip uman general - și, mai ales, al unor complementarități de bază precum dragostea și ura, crima și pedeapsa, sărăcia și bogăția.
19. **Roman Ráž** (1935-2022): Un șir nesfârșit de turiști ca hrană pentru un mistificator curajos, un jucător de cel mai înalt nivel, care, asemenea lui Jan Nepomucký, se folosește mai ales de limba sa dibace - pe Podul Carol și sub el, în timpul vieții și după sfârșitul ei.
20. **Edgar Dutka** (1941): Neruda nu s-a dus, Neruda este nemuritor - iar *Povestiri din Malá Strana* nu este doar un document al unui loc și al unui timp, ci și o punte flexibilă între imagine și pre-imagine, muncă și viață, trecut și prezent...

21. **Tereza Boučková** (1957): Dorința brusc trezită a unei femei singure, care a fost aruncată din relația ei de o veche trădare; o grămadă de cărbune ca mecanism de declanșare a reînnoirii fizice și spirituale; constatarea că este prea târziu doar atunci când noi înșine decidem asta.
22. **Emil Hakl** (1958): observator amuzat al zgomotelor de stradă și de cărciumă; noi discursuri și noi acțiuni, pe scenă o gulie visătoare, un rom „așa și așa”, aeroplane deasupra cartierului Kbely - și, ca un bonus simbolic, o mare greșeală simbolică.
23. **Václav Kahuda** (1965): după o plimbare prin oraș poetică, poetizată, în stilul lui Hrabal, la sfârșitul unei epoci, vederea magică a unei frumuseți misterioase și a unui teckel cu botul umed; este noaptea arderii vrăjitoarelor și visele plutesc în aer ca peștii în apă.
24. **Miloš Urban** (1967): ce a rămas din Ripellino, mai putem găsi urme de magie la Praga, de ce a căzut la pământ femeia japoneză, ce mesaj transmite „fetița spânzurată” în rochie albastră - și cine este „celălalt tip”?
25. **Hana Pachtová** (1971): o reclamă la începutul anilor '90, totul este proaspăt, primăvărat, plin de pasiune, speranță și aventură; se poartă conversații și se trăiesc tot felul de vieți; toate crăpăturile și tragediile întunecate pândesc chiar după colțul următor...

O, iubită Poartă Neagră! Pe tine te venerez - pe tine și pe ziditorii tăi...
(Poarta Pulberăriei fotografiată de Andreas Groll, 1856)

Mică oprire la Poarta Neagră

de Josef Kajetán Tyl

Luna cu părul argintiu își arăta deja chipul palid și scânteietor - cum ar spune mării noștri poeți, sau, mai pe șleau: luna strălucea și fie lumina ei fermecată, fie flacăra aprinsă în mine de cele trei pahare de puncti extrem de fierbinte pe care mi le servise sub aripile Vulturului Roșu¹ o femeie nevinovată de treizeci și cinci de ani, după vechile sau amăgitoarele ei cunoștințe, fie lumina lunii, la fel de schimbătoare precum gloria națiunilor de pe pământ, fie ardoarea băuturii britanice era cauza pentru care mi se părea că toate casele acelea mari aflate pe strada Celetná, în Ovocný trh² și de-a lungul străzii Na Příkopě, pe lângă care umblasem pentru a dobândi câteva reflexii ale lunii pentru cununa scrierilor mele, se înclinau în fața mea, ridicându-și acoperișurile ca pe niște șepci și spunând într-un singur glas: „Bună treabă, scribule!”

Însă doica mea experimentată și pricepută îmi întipărise adânc în memorie că stăpânii de piatră nu se pleacă în fața noastră, a oamenilor de rând, decât atunci când vor să ne fugă

¹ Dům U Červeného orla (trad. „Casa La Vulturul Roșu”) este o clădire celebră din Praga, cu statut de monument cultural, situată în Orașul Vechi, în apropiere de Poarta Pulberăriei.

² Trad. „Piața de Fructe”.

pământul de sub picioare; așa că, ridicându-mi cu mândrie nasul, i-am cântat iubitei mele bunici răposate:

„Poți să porți pene la pălărie,
 sau o pană după ureche:
 dar să nu carecumva să pui piciorul pe pajiștea mea,
 sau am să-ți ard una cu toiagul meu.”

și mă învârteam nepăsător în jurul unei clădiri cu ferestrele luminate și capetele întunecate. M-am învârtit așa până ce am ajuns la Poarta Neagră.

Poarta Neagră, numită de gurile binecuvântate din Praga „pulberturm” - martorul cenușiu al neastâmpărului cehilor, un reper faimos al luptelor dintre Orașul Vechi și orașul lui Carol¹ – tu, adăpost potrivit pentru brutarii care fac cornulețe și colaci înaintea unei neașteptate ploii torențiale, nu stai tu aici de 358 de ani la fel ca în trecutul frumos... o jalnică piatră funerară? Nu-ți scoți tu la iveală creștetul ros de ani și pieptul scobit, ca un uriaș necunoscut în vremurile noastre, prin ale cărui vintre îi urmărim acum pe piticii imaturi ascunși de veacuri?

O, iubită Poartă Neagră! Pe tine te venerez – pe tine și pe ziditorii tăi Václav și Rejsek, și pe cel care a permis construirea ta pentru celebrarea obștească, din mila regelui polonez Vladislav², și pe cei care au consimțit să fii ridicată pentru sărbătoarea regală - obștea creștarilor albi din Praga!

¹ Carol al IV-lea (1316-1378), una dintre cele mai importante personalități ale Evului Mediu târziu. A avut titlaturile de Rege al Romanilor (*Rex Romanorum*) din 1346, rege al Boemiei din 1347 și împărat al Sfântului Imperiu Roman din 1355. A contribuit decisiv la dezvoltarea capitalei ceh, prin urmare numeroase construcții din Praga îi poartă numele și astăzi: Podul lui Carol, Universitatea Carolină, Piața lui Carol.

² Construcția porții a început în anul 1475 sub îndrumarea meșterului zidar Václav, care a fost înlocuit curând de arhitectul și sculptorul Matěj Rejsek. Piatra de temelie a fost pusă de către Vladislav al II-lea din dinastia Jagello, care a fost rege al Boemiei începând din 1471, al Ungariei și al Croației din 1490 până la moarte.

Privește în jos, turn faimos! La călcăiele tale stă urmașul necunoscut, dar încununat de succes al cehilor și, cu o dorință coplesitoare, își întinde brațele către tine. Luna privește pe furis, stelele licăresc, polițiștii fluieră, iar hoțul se strecoară în case - noaptea caldă de vară ne ispitește să-i iubim pe cei răi, care se zvârcolesc fără somn pe pături moi, și pe cei buni, care se întind lipsiți de griji pe paie goale. Iubirea – o iubire de nedescris, insuportabilă, îmi face pieptul să se ridice, umerii să se îndrepte; aș strivi întreaga lume într-o îmbrățișare feroce, pentru o inimă care bate cu putere și un sărut – aș lipi un sărut lung și cuprinzător pe ochii lui, pe stelele îndepărtate!

Într-o asemenea stare de extaz stăteam lângă Poarta Neagră, capul meu, în aburul punciului, se învârtea în jurul pereților ei bătrâni și a cerului de sticlă albastră; apoi, cu o mișcare cauzată tot de punci, călcăiele mi s-au clătinat în jurul piciorului ei, pe pavajul unghiular. Eram atât de încântat, mare minune că nu m-am evaporat. Mi-am dres încă o dată vocea, mi-am trimis gura în toate cele patru colțuri ale lumii și am lăsat să-mi scape un suspin:

„O jumătate pentru lumea deșartă, cealaltă pentru Mína!”

„Și lăsați-o în pace pe Mína; tata a plecat de mult la culcare! Și dacă vreți să vă goliți buzunarele pentru două jumătăți – eu beau punciul fără ou, iar Lenka de aici cu ou!”

În spatele meu se auziră deodată voci și râsete - apoi m-am trezit brusc între două fete care se ridicaseră ca prin farmec din pământ. Erau niște fete voluptoase și binevoitoare; voluptoase ca Láda în baia ei și binevoitoare ca soția lui Putifar¹.

¹ Potrivit Bibliei, soția lui Putifar a fost o femeie manipolatoare și pățimașă, care, furioasă că Iosif a rezistat la încercările ei de a-l seduce, l-a acuzat pe nedrept de tentativă de viol, determinându-l astfel pe Putifar să-l arunce în închisoare.